

13. WIELKOSKALOWE MAPY GOSPODARCZE – MAPA ZASADNICZA

Po II wojnie światowej kraj stanął w obliczu olbrzymich zadań związanych z odbudową. W procesie odbudowy niezbędna była wielkoskalowa mapa gospodarcza mogąca służyć przeobrażeniom struktury agrarnej, osadnictwu na Ziemiach Odzyskanych, odbudowie przemysłu, miast i obiektów komunalnych zniszczonego wojną kraju. Ocalały z pożogi wojennej materiał kartograficzny był bardzo skromny. Główną pozycję stanowiły mapy katastralne dotyczące terenów byłych zaborów, tj. austriackiego i pruskiego (ok. 60% powierzchni kraju), ale i one ze względu na znaczną dezaktualizację treści nie miały wielkiej wartości.

1. Mapa gospodarcza kraju w skali 1:5 000

Dekret z dnia 30 marca 1945 r. o pomiarach kraju i organizacji miernictwa, na mocy którego utworzony został Główny Urząd Pomiarów Kraju, pierwszy w historii Polski centralny organ do spraw geodezji, ustalił jako jedno z głównych zadań tego urzędu opracowanie mapy gospodarczej.

Opracowano niebawem projekt Mapy Gospodarczej Polski w skali 1 : 5000. Projekt ten przedstawił mgr inż. Felicjan Piątkowski na I sesji Państwowej Rady Mierniczej w maju 1946 r.

Dla pokrycia całego obszaru państwa projekt przewidywał wykonanie około 80 000 arkuszy mapy o formacie 40×40 cm. Mapy te miały być opracowane w jednolitym dla całego kraju odwzorowaniu wiernokątnym na elipsoidzie Bessela i w układzie Borowa Góra. Z uwagi na różnorodność treści mapy gospodarczej projekt przewidywał, że każdy arkusz będzie zespołem kart, na których przedstawione będą kolejno: 1) sytuacja wraz z granicami własności i rzeźbą terenu, 2) osnowa geodezyjna i uzbrojenie techniczne terenu, 3) klasyfikacja gruntów, 4) projekt urządzeń rolnych i leśnych, 5) geologia. Przy opracowaniu terenów miast projekt zakładał wykonanie kart dodatkowych uwzględniających specyficzne potrzeby gospodarki miejskiej.

Jako materiał źródłowy do opracowania mapy gospodarczej miały służyć zachowane wyniki pomiarów z lat ubiegłych, zaktualizowane za pomocą zdjęć lotniczych. Rzeźbę (cięcie warstwicowe 1 m) miano uzyskać metodą aerofotogrametryczną bądź przy pomocy pomiarów tachymetrycznych.

Uzupełnieniem karty pierwszej miał być operat katastralny. Na karcie drugiej projektowano przedstawienie przebiegu technicznego uzbrojenia terenu, co świadczy o nowoczesnym i dalekowzrocznym podejściu autorów projektu mapy gospodarczej.

Te na wskroś nowoczesne założenia opracowania mapy gospodarczej kraju przekraczały możliwości techniczne i kadrowe ówczesnej służby geodezyjnej.

Szczupły zasób kartograficzny w skalach szczegółowych, zniszczone operaty osnów geodezyjnych oraz ich stabilizacja w terenie, a przede wszystkim brak kadry fachowej i sprzętu oraz bardzo skąpe warunki lokalowe nie sprzyjały sprawnej realizacji tego projektu. Prace nad mapą gospodarczą zapoczątkowane w 1946 r.

przez ówczesne Biuro Kartograficzne GUPK miały być zakończone w ciągu 30 lat.

Jest rzeczą zrozumiałą, że dynamicznie postępująca odbudowa kraju nie mogła czekać na zakończenie opracowania mapy gospodarczej. Pilne potrzeby zgłoszone przez jednostki gospodarcze oraz brak efektywnej koordynacji powodowały, że równocześnie z realizacją założeń jednolitej mapy gospodarczej wykonywano mapy zastępcze głównie terenów miast i osiedli. Mapy te wykonywane były początkowo przez mierniczych przysięgłych, a następnie przez personel własny Urzędu, co utrudniło realizację mapy gospodarczej. Tempo tych prac osłabło jeszcze bardziej od połowy 1948 r. z uwagi na konieczność przyspieszenia pomiarów do celów osadnictwa na Ziemiach Odzyskanych.

W rezultacie zadania planu trzyletniego (1947–1948–1949) przewidujące wykonanie mapy gospodarczej dla około 23 tys. km² (70% całości prac) zostały wykonane w 600/0).

2. Mapa użycia powierzchni ziemi

Zbyt powolne tempo opracowania mapy gospodarczej oraz dotkliwszy niż pierwotnie przewidywano brak materiałów źródłowych zmusił Urząd do zmiany koncepcji mapy gospodarczej oraz uproszczenia technologii jej opracowania.

W dniu 29 kwietnia 1949 r. na IV sesji Państwowej Rady Mierniczej prof. inż. Wacław Nowak przedstawił projekt „mapy użycia powierzchni ziemi”. Mapa gospodarcza według tego projektu różniła się od poprzedniej kilkoma parametrami technicznymi. Powiększono format arkusza na 50 × 80 cm oraz zasadniczą skalę opracowania na 1 : 10 000. Dla terenów bogato zainwestowanych przewidziano skalę większą a mianowicie 1 : 5000, a nawet 1 : 2000 i 1 : 1000 w postaci tzw. aneksów do arkusza mapy w skali podstawowej.

Treść mapy użycia powierzchni ziemi nie odbiegała zasadniczo od treści mapy gospodarczej. Mapa ta oprócz sytuacji i rzeźby terenu zawierać miała na poszczególnych kartach gleby, strukturę geologiczną, topografię, podział administracyjny itd.

Projekt zakładał utworzenie jednolitego systemu map szczegółowych poprzez powiązanie mapy 1 : 10 000 z mapami w skalach większych układem współrzędnych i formą arkuszy. Mapa w skali podstawowej 1 : 10 000, dzięki umieszczeniu na niej przecięć południków i równoleżników z ramkami układu prostokątnego, miała odgrywać rolę pomostu między układem prostokątnym map szczegółowych a układem geograficznym map ogólnych. Zmieniono przyjęte pierwotnie dla mapy gospodarczej postanowienia odnośnie pomiaru rzeźby terenu, wprowadzając zasadę tymczasowego wykorzystania przy opracowaniu „mapy użycia powierzchni ziemi” warstwic przeniesionych z map topograficznych.

Uproszczono zasadniczo technologię opracowania, dostosowując ją do aktualnych możliwości produkcyjnych. Przewidywano zastosowanie głównie (dla 800/0 powierzchni kraju technologii fotomapowej z maksymalnym wykorzystaniem istniejących materiałów, przeważnie map katastralnych. Dla terenów miast, które posiadały jakiegokolwiek mapy wielkoskalowe (około 300 miast) zakładano wykorzystanie tych materiałów; dla pozostałych – mapy wykonywane miały być metodami fotogrametrycznymi, w części również autogrametrycznymi.

Prace przygotowawcze rozpoczęto niezwłocznie po zaakceptowaniu założeń technicznych, tj. w 1949 r. Całość prac (ok. 10 000 arkuszy) wg założeń projektu miała być zakończona do 1955 r. czyli w ramach planu 6-letniego.

W rzeczywistości prace nad mapą użycia powierzchni ziemi przebiegały znacznie wolniej niż planowano. Główne trudności w jej opracowaniu spowodowane były brakiem jednolitej, pełnowartościowej osnowy geodezyjnej oraz brakiem materiałów podkładowych. Założenia o szerokim zastosowaniu do opracowania tej

mapy zdjęć lotniczych nie zostały w pełni zrealizowane z powodu braku dostatecznej ilości sprzętu.

W 1950 r. i latach następnych przeznaczono trzecią część mocy produkcyjnej na prace związane z m.u.p.z. mimo to jednak planów w pełni nie zrealizowano, zwłaszcza na etapie produktu finalnego (w 1952 r. wydrukowano zaledwie 200 arkuszy). Dotychczasowe tempo prac nie rokowało zakończenia opracowania mapy w okresie krótszym niż kilkanaście lat.

Odezwały się równocześnie głosy krytyczne odnośnie jakości technicznej mapy użycia powierzchni ziemi. Różnorodność materiałów źródłowych odbijała się niewątpliwie ujemnie na jakości ostatecznego produktu. Krytycznie oceniano również wartość techniczną zobrazowania rzeźby terenu, które jak już wspomniano nie opierało się na oryginalnych pomiarach.

W połowie 1953 r. prace nad mapą użycia powierzchni ziemi zostały ostatecznie przerwane. Bezpośrednią przyczyną było zobowiązanie CUGiK do pilnego opracowania mapy topograficznej 1 : 25 000, a szczupłość mocy produkcyjnej nie pozwalała na jednoczesne prowadzenie dwóch tak dużych zadań. Z tych przyczyn nie dokonywano również aktualizacji już opracowanych arkuszy mapy gospodarczej 1 : 5000 i mapy użycia powierzchni ziemi. Ogółem wykonano m.u.p.z. dla około 20% obszaru kraju, głównie drogą aktualizacji dawnych map katastralnych (tylko dla około 4% obszaru kraju wykonano ją na podstawie oryginalnych zdjęć fotolotniczych).

W kraju zaczęto odczuwać dotkliwy brak jednolitej mapy w skali większej od opracowywanej „dwudziestki piątki”. Zapotrzebowanie na wielkoskalową mapę gospodarczą wzrosło jeszcze bardziej z chwilą ogłoszenia przepisów wykonawczych do dekretu z dnia 2 lutego 1955 r. o ewidencji gruntów i budynków. Służby geodezyjne resortów rolnictwa i gospodarki komunalnej, odpowiedzialne za wykonanie zadań wynikających z dekretu nie były w stanie przygotować odpowiednich map we własnym zakresie. W tej sytuacji w CUGiK powrócono do niezrealizowanej koncepcji jednolitej mapy gospodarczej kraju.

3. Sytuacyjna mapa zasadnicza

Na podstawie przeprowadzonej ankiety międzyresortowej oraz dyskusji specjalistów na XIII konferencji naukowo-technicznej Stowarzyszenia Geodetów Polskich (luty 1956 r.) Urząd opracował założenia techniczne mapy gospodarczej, którą nazwano „sytuacyjną mapą zasadniczą”.

Prace te były poprzedzone decyzją władz państwowych o obowiązku opracowania przez CUGiK podstawowej mapy topograficznej w skali 1 : 10 000. Ułatwiło to bardzo realizację sytuacyjnej mapy zasadniczej, bowiem zdjęcia wykonywane dla map topograficznych posłużyły również do montowania fotomap w skali 1 : 5000, które zgodnie z założeniami technicznymi były podstawą do opracowania mapy zasadniczej. Tą technologią miała być wykonana mapa dla około 75% powierzchni kraju głównie dla terenów rolnych i leśnych.

Opracowanie sytuacyjnej mapy zasadniczej rozpoczęto w 1957 r.

Prace prowadzone były początkowo na podstawie instrukcji roboczych, które w miarę doświadczeń w toku produkcji stopniowo ulepszano. Przeobrażeniom ulegała również forma opracowywanej mapy.

Ostateczną formę wykonywanej w ten sposób mapy zasadniczej w skali 1 : 5000 określiła instrukcja C-III GUGiK wydana dopiero w 1963 r.

Treść sytuacyjnej mapy zasadniczej zawierała m.in.: kontury i rodzaje użytków, przedmioty techniczno-gospodarcze (bez podziemnych elementów uzbrojenia technicznego) punkty geodezyjne i granice jednostek gospodarczych i inne

szczegóły. Rzeźbę terenu miano opracowywać tylko w przypadkach uzasadnionych występującymi potrzebami gospodarczymi.

Dla mapy zasadniczej przyjęto skalę podstawową 1 : 5000, jednak dla osiedli o charakterze miejskim lub terenów o rozdrobnionej strukturze rolnej przewidziano skalę 1 : 2000 albo 1 : 1000.

Opracowanie sytuacyjnej mapy zasadniczej było oparte na państwowej osnowie geodezyjnej, doprowadzonej na przestrzeni lat 1945–1955 do odpowiedniego zagęszczenia. Mapę zasadniczą opracowywano w obowiązującym wówczas państwowym układzie współrzędnych, a poszczególne arkusze dzielono wg siatki geograficznej, dzięki czemu otrzymano podział sekcyny obejmujący w sposób jednolity cały kraj.

Od 1965 r. po wprowadzeniu nowego układu współrzędnych do celów gospodarczych, zmieniono również krój sekcji na prostokątny o wymiarach 50 cm × 80 cm.

Koszt opracowania mapy zasadniczej w skali 1 : 5000 na podkładzie fotogrametrycznym był stosunkowo niski (2 i półkrotnie niższy od kosztów opracowania map dotychczasowych) co umożliwiło przyspieszenie tempa tych prac.

Łącznie w latach 1958–1973 przedsiębiorstwa podległe GUGiK opracowały mapę zasadniczą w skali 1 : 5000 na fotomapach dla obszaru blisko 5 milionów ha (16% powierzchni kraju). Niezależnie od tego b. Państwowe Przedsiębiorstwo Fotogrametrii dostarczało fotomapy służbom resortów rolnictwa i leśnictwa, które również opracowywały sytuacyjną mapę zasadniczą wg ustalonej przez GUGiK technologii.

Mimo niedoskonałości sytuacyjnej mapy zasadniczej oddała ona duże usługi w pracach nad zakładaniem ewidencji gruntów i regulowaniem własności gospodarstw rolnych, a można bez przesady powiedzieć, że umożliwiła ona resortom rolnictwa i gospodarki komunalnej realizację zadań w tym zakresie. Sytuacyjna mapa zasadnicza wykorzystywana była również w planowaniu przestrzennym w leśnictwie i w innych działach gospodarki narodowej.

O ile przez zastosowanie metod fotogrametrycznych udało się rozwiązać częściowo (dla ewidencji gruntów wykonywane były również mapy metodami bezpośrednimi oraz kompilacje) problem szybkiego dostarczenia mapy zasadniczej terenów rolnych, o tyle przyspieszenie opracowania tych map do bardziej złożonych potrzeb na obszarach zurbanizowanych nastroczało dużo trudności.

Stosowane technologie produkcji map w skalach 1 : 2000, 1 : 1000 i 1 : 500 oparte głównie na pomiarach bezpośrednich nie pozwalały na przyspieszenie wykonania map stosownie do wzrastającego zapotrzebowania.

Pewną perspektywę unowocześnienia procesu opracowania mapy zasadniczej w skali 1 : 2000 i większych stworzono przez zorganizowanie w 1957 r. w b. Warszawskim Okręgowym Przedsiębiorstwie Mierniczym pierwszego w Polsce działu produkcji fotogrametrycznej mapy zasadniczej głównie dla miast i aglomeracji.

Mimo ogromnych trudności organizacyjnych, niedostatku specjalistycznego sprzętu fotogrametrycznego oraz braku określonych wzorców, nieliczna grupa młodych fotogrametrów tego przedsiębiorstwa opracowała i zastosowała w produkcji oryginalne technologie wykonania map w skalach 1 : 1000 i 1 : 2000 metodami autogrametrycznymi. Spośród wielu prac (w ciągu 15 lat działalności Dział Fotogrametrii b. WOPM opracował mapy dla około 130 tys. ha) wymienić należy mapę w skali 1 : 1000 do celów eksploatacji węgla brunatnego w Zagłębiu Konińskim, mapę w skali 1 : 2000 przeznaczoną dla Kombinatu Metalurgicznego Huty Lenina, szereg map obszarów górniczych w skali 1 : 1000 i mapy ponad 30 miast w Polsce w skalach od 1 : 500 do 1 : 2000.

Udane doświadczenia Działu Fotogrametrii b. WOPM dotyczące zastosowania nowoczesnych metod fotogrametrycznych do opracowania map wielkoskalo-

wych były wzorem dla innych tego typu komórek produkcyjnych w Polsce (b. OPM Katowice, b. OPM Kraków, WPG Warszawa), które wykonały do 1973 r. mapę zasadniczą w dużych skalach łącznie dla około 200 tys. ha.

Technologie fotogrametryczne nie stanowiły jednak znaczącej pozycji w produkcji mapy zasadniczej w skalach 1 : 1000, 1 : 500. W dalszym ciągu dominowały metody pomiaru bezpośredniego, co niewątpliwie było przyczyną zbyt wolnego przyrostu zasobu tych map zwłaszcza na terenach o dużym ruchu inwestycyjnym.

Dodatkowe zapotrzebowanie na mapę zasadniczą wywołane zostało ustawą z dnia 31 stycznia 1961 r. o planowaniu przestrzennym. Niezbędne stały się mapy o bogatszej treści przystosowanej do potrzeb szerszego kręgu odbiorców.

Przeładowana mało istotnymi elementami treść mapy opracowanej zgodnie z instrukcjami GUGiK nie zawierała szczegółów bardzo ważnych z punktu widzenia potrzeb planowania szczegółowego, jakimi są np. przewody i urządzenia podziemne inżynierii miejskiej. Sytuacja ta zmuszała niejednokrotnie służby resortowe do wydawania własnych instrukcji opracowania mapy zasadniczej (podstawowej mapy inżynieryjno-gospodarczej) dostosowanej do własnych potrzeb branżowych.

W szeregu miast tworzone były układy lokalne, a często nawet i odrębny krój sekcji. Aby nadążyć za rosnącym zapotrzebowaniem, częstokroć opracowywano mapy wielkoskalowe, których parametry techniczne daleko odbiegały od kryteriów mapy zasadniczej ustalonych instrukcjami GUGiK. Z tego względu, mimo systematycznego wprowadzanie przyrostu różnego rodzaju map, nie powiązanych ze sobą ustalonym systemem krajowym, faktyczny zasób mapy zasadniczej zgodnej z instrukcją GUGiK był stosunkowo mały. Dodatkowym mankamentem przy posługiwaniu się mapą zasadniczą był brak funkcjonowania systemu aktualizacji tych map. Powodowało to ogromne, jak na skalę działania geodezji, straty gospodarcze wynikłe z konieczności opracowania nowej mapy w miejsce istniejącej od kilku lat, lecz zdezaktualizowanej mapy zasadniczej.

Istniała instrukcja GUGiK dotycząca aktualizacji map (B-IX – „Pomiary uzupełniające i aktualizacja map”), opracowano również koncepcję aktualizacji, brak było natomiast możliwości wdrożenia tej koncepcji.

Aktualizację mapy zasadniczej polegającą na prowadzeniu mapy dyżurnej każdego obrębu ewidencyjnego i ujawnianiu zmian w stanie władania oraz sposobie użytkowania terenu i zabudowie powinny zgodnie z decyzją GUGiK prowadzić powiatowe i miejskie komórki geodezyjne resortów rolnictwa i gospodarki komunalnej.

Praktycznie jednak żadna z tych komórek resortowych nie aktualizowała w sposób systematyczny mapy i bogaty, chociaż różnorodny pod względem formy, materiał kartograficzny ulegał systematycznej dezaktualizacji.

Przełomowym momentem w prowadzonych od ponad ćwierćwiecza wysiłkach zmierzających do założenia jednolitego dla kraju systemu wielkoskalowej mapy gospodarczej – mapy zasadniczej – było połączenie, na mocy ustawy z dnia 29 marca 1972 r. o utworzeniu urzędu Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, resortowej służby geodezyjnej b. Ministerstwa Gospodarki Komunalnej i GUGiK. Integracja wykonawstwa geodezyjnego tych resortów umożliwiła z jednej strony prowadzenie jednolitej polityki w sferze opracowań wielkoskalowych, a z drugiej stworzyła warunki do unowocześnienia całego systemu wykonawstwa i organizacji procesów produkcyjnych.

Główny Urząd Geodezji i Kartografii stał się jednocześnie koordynatorem i wykonawcą zadań związanych z mapą zasadniczą, realizując je za pomocą podległych i nadzorowanych przedsiębiorstw. Wraz z integracją wykonawstwa geodezyjnego i wprowadzeniem nowoczesnych procesów technologicznych wzrósł znacznie

potencjał proukcyjny, co stworzyło realne możliwości przyspieszenia opracowania mapy zasadniczej. Powstały w ten sposób najlepsze w historii geodezji polskiej warunki do kompleksowego rozwiązania problemu mapy zasadniczej kraju.

W latach 1974–1975 GUGiK podjął szereg działań organizacyjnych i technicznych mających na celu zgromadzenie dotychczasowego zasobu map wielkoskalowych. Przejęto od służby geodezyjnej resortu rolnictwa mapy wielkoskalowe oraz operaty ewidencji gruntów dla obszarów wszystkich miast, jak również mapy wielkoskalowe dla obszarów gmin. Równocześnie dokonano wstępnej oceny i określenia wielkości zadań związanych z wykorzystaniem istniejących map i opracowaniem nowych. Dokonana ocena pokrycia kraju tymi mapami wykazała wielce niezadowalającą sytuację w tym zakresie. Zaledwie 50% obszaru kraju posiadało niejednolicie opracowane mapy, które można było uznać za mapę zasadniczą z tym, że ponad 90% tych map wymagało modernizacji i aktualizacji.

4. Nowoczesny system mapy zasadniczej kraju

Szybkie pokrycie całego kraju jednolitą nowoczesną mapą zasadniczą i utrzymanie jej w stałej aktualizacji stało się jednym z głównych zadań GUGiK. W 1975 r. opracowano kompleksowo nowoczesne zasady tworzenia mapy zasadniczej. Sporządza się ją w krajowym układzie współrzędnych i w jednolitym kroju arkuszy wg współrzędnych geodezyjnych. W zależności od charakteru zagospodarowania terenu przyjmuje się skalę mapy wyłącznie z następującego szeregu: 1 : 5000, 1 : 2000, 1 : 1000, i 1 : 500. Dla danego terenu sporządza się tylko jedną mapę zasadniczą na podstawie której, w zależności od potrzeb, wykonuje się mapę pochodną.

Głównym celem tworzonego systemu mapy zasadniczej jest zaspokojenie podstawowych potrzeb inwestycyjnych i eksploatacyjnych w gospodarce, a w szczególności w gospodarce ziemią, w planowaniu przestrzennym, projektowaniu i realizacji budownictwa przemysłowego, mieszkaniowego i komunalnego, w gospodarce leśnej, wodnej i w ochronie środowiska. Pod kątem tych potrzeb dokonano weryfikacji treści dotychczasowej mapy zasadniczej; wyeliminowano elementy treści mało istotne dla powszechnych potrzeb gospodarczych, a wprowadzono do treści mapy zasadniczej elementy uzbrojenia podziemnego i ewidencji gruntów.

Opracowano „Krajowy program wykonania i modernizacji mapy zasadniczej”, w którym określone zostały zadania w zakresie: 1) modernizacji istniejących map, tj. doprowadzenia ich do wymaganej przepisami treści i formy, 2) wykonania mapy zasadniczej dla obszarów, które takiej mapy nie posiadają, 3) utrzymania mapy zasadniczej w aktualności. Opracowanie mapy zasadniczej dla obszarów, dla których takiej mapy nie ma oraz wykonanie modernizacji przewiduje się do 1987 r. Ustalono w związku z tym odpowiednią koncentrację potencjału produkcyjnego i środków. Corocznie około 40% ogólnej mocy produkcyjnej przedsiębiorstw geodezyjno-kartograficznych przeznaczają się na wykonanie zadań ujętych w programie. Ustalono zasady koordynacji zadań uwzględniające w corocznych planach produkcyjnych aktualne priorytety gospodarcze.

„Krajowy program wykonania i modernizacji mapy zasadniczej” zaktywizował całą działalność geodezyjno-kartograficzną, stał się motorem postępu techniczno-organizacyjnego. W ramach doskonalenia form organizacji procesów produkcyjnych wprowadzono kompleksowy proces technologiczny obejmujący pełny ciąg produkcyjny w zakresie mapy zasadniczej, osnów geodezyjnych i ewidencji gruntów. Wykonanie tych prac odbywało się dotychczas w oparciu o oddzielne technologie. Stosowanie kompleksowego procesu dało wymierne efekty ekonomiczne w postaci skrócenia cyklu opracowania mapy i zmniejszenie kosztów oraz niewy-

mierne, wyrażające się możliwością doprowadzenia do jednolitego i wewnętrznie spójnego zbioru podstawowych informacji o terenie: osnowa – mapa zasadnicza – ewidencja gruntów.

Tak wielki front robót jakim jest wykonanie mapy zasadniczej wywołał potrzebę natychmiastowej rewizji dotychczas stosowanych rozwiązań osnów geodezyjnych i dostosowania ich do potrzeb mapy zasadniczej.

Dokonano również oceny działającego od 20 lat systemu prowadzenia ewidencji gruntów i wartości istniejących map ewidencyjnych na obszarze miast. Odnowienie ewidencji gruntów wykonuje się obecnie w ramach systemu mapy zasadniczej. Duże usprawnienie stanowi wdrażany informatyczny podsystem ewidencji gruntów. Zwiększono także tempo inwentaryzacji urządzeń podziemnych, prowadzonej w ramach modernizacji mapy zasadniczej.

Ambitne zamierzenia pokrycia całego kraju mapą zasadniczą wymagały zastosowania najbardziej efektywnych technologii. W ostatnich latach dokonano ogromnego postępu w rozwoju nowoczesnych metod produkcji mapy zasadniczej i obecnie dominują w produkcji nowoczesne metody fotogrametryczne (numeryczne i analogowe).

Dotychczasowe prace przebiegają w zasadzie zgodnie z programem. W myśl założeń programu prace koncentrują się na obszarze miast i aglomeracji miejskich w powiązaniu z bieżącymi potrzebami inwestycyjnymi, planowania przestrzennego i gospodarki komunalnej.

Również na zasadach priorytetu realizowana jest mapa na terenie gmin, gdzie prace koncentrują się głównie na obszarach mieszkalno-usługowych oraz terenach przeznaczonych do przebudowy struktury agrarnej. W końcu 1980 r. blisko 62% powierzchni kraju będzie posiadało mapę zasadniczą, natomiast obszar miast będzie posiadał ją w 85%.

Przy zadowalającym postępie prac związanych z realizacją programu mapy zasadniczej, olbrzymią troską GUGiK jest utrzymanie aktualności tego wartościowego materiału geodezyjnego. Opracowano i wdrożono szczegółowe zasady organizacyjne aktualizacji mapy zasadniczej kraju. Podstawowymi ogniwami w procesie bieżącej aktualizacji mapy zasadniczej są geodeci miejscy i gminni oraz ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej przedsiębiorstw geodezyjnych.

Podjęte wspólne wysiłki Okręgowych Przedsiębiorstw Geodezyjno-Kartograficznych i głównych geodetów województw doprowadziły do powołania Zespołów Uzgadniania Dokumentacji Projektowej, których działanie zapewnia dokonywanie pomiarów powykonawczych, będących podstawą aktualizacji mapy zasadniczej. Dzięki działalności geodetów miejskich zrealizowane zostaje w pełni rozporządzenie ministra administracji, gospodarki terenowej i ochrony środowiska z dnia 20 lutego 1975 r. w sprawie rodzajów i zakresu opracowań geodezyjno-kartograficznych i czynności geodezyjnych obowiązujących w budownictwie. Dąży się do doprowadzenia, aby użytkownicy map w pełni wykorzystywali mapę zasadniczą, a z zamówień wyklucza się zbędne wykonywanie różnych map wielkoskalowych. Tam, gdzie istnieje aktualna mapa zasadnicza występuje pełne zaspokojenie potrzeb gospodarki na prace kartograficzne w dużych skalach.

Dotychczasowe wyniki działalności przedsiębiorstw geodezyjno-kartograficznych oraz współpracujących z nimi geodezyjnych służb koordynacyjnych w realizacji mapy zasadniczej kraju potwierdzają słuszność podjętych przez GUGiK decyzji. Za kilka lat dysponować będziemy mapą zasadniczą dla obszaru całego kraju, która będzie synonimem nowoczesności działania wszystkich służb geodezyjnych i kartograficznych.